پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډیو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د ښوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر گوټ کې له دی اشعارو څخه په یو شان خوند اخیستل کیږی . زاړه یې د ځوانۍ د خاطراتو په یاد وایې ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې گډیږی او مسافر یې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلي دی.

د لنډیو ځانگړتیاوې

د دیوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه یوازې د عربي عروضو څخه بی نیازه دي بلکه د سیلاب (Syuable) سیستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه یې لنډه (۹) سیلابه او دوهمه برخه یې اوږده (۱۳) سیلابه ده . د دی اشعار ویل څرگند خصوصیت دا دی چې زیاتره پکښې د ښځې له خوا نارینه ته خطاب وی او څنگه چې د ښځې احساسات تر نر رقیق ، تاثیرات یې تر نر اغیزمن او اغیز یی تر نر وخوندور دی نو به لنډیو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغیزه زیاته محسوسه کیږی ، همدا شان هره یو لنډۍ د ملی موسیقی یو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنگو باندې کیدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډۍ د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنګونو او وزنونو باندې ږغیدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډی شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانګړی شعری صنف یا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړۍ نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړني په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بیلګې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړۍ نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسي چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځې احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه
★★★
د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبری دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځای کې ویل شوی دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږی . د لنډيو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شی ويلی او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سی . حتی کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلې او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده

ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوينه

****

ما سره سمه سيا لی مه کړه

ما د لنډ يو سپاري لو ستلی د ينه

د لنډيو وو يونکې زياتره وخت تور سري وې . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږې ،او يل شوې دې . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وځيړونکې په دی عقيده دی چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه

يار مې د ګلو لو کې ګو تې ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتی کله تری د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کيږي ،نو ويلای شو چې په لنډيو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پيښه انځور شوی ده چې دا انځور يدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ويل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وايې . دلته د ټو لنيز ژوند د څو اړخونو او پيښو يا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ يو کې په څو مره ساده ،روان او ظر يف انداز را نغاړل شوی او يو اوږده کسه يې په لنډو الفا ظو کې بيان کړي .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه څو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سرې پو هيږم
يا يې رنگ زيړ وی يا يې شو نډي وچي وينه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مينه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مينت ، پيغور او تهمتو نه وي ،چې دا يو حالت هم د لنډيو نه دی او هر يو يې په خبل وار تعر يف کړی ،هر حالت يې ژبه ور کړی او غږو کې يې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هيږی لکه د جدايې په وخت يې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وايې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډۍ پيژني په اړوند په ځينو کتابونو ، ليکونو او خپرونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبياتو کز هغه ادبيات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بريالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان او تصوير کړی دی . (۱) (استاد حبيب الله رفيع ليکی) : لنډۍ يو هغه دوه مسره ايز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره يې نه په قافيه کې سره يو شی او نه په وزن کې سره رابرې وې . لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو یاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرې ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هرې سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړ ا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راورټي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. .۱))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولې خواوې پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولای شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډیو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنگ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننگ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و گرځه میینه
****

چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****

موري لنډی توره مي راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیـــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنـــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمـــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــوکې ستایـــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نهویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمـــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف گالي او د یار دیدن کوي. په گودر کې نه یوازې د انجونو خنداگانې او د بنگړو شرنگهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې گودر ورته ښه مالومیږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولگه لیدلې وي، هغه بیا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل يادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې يې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښايست لپاره ټوکوي، چې د خپل مين زړه پرې ټکور کړي. يا هم ځينې ميينان ګودر ته د ټولو انجونو او يا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مينې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وايي:

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتيږي، چې پښتانه انجونې يوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، يا يې کشره خور او يا هم کشر ورور ورسره ليږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی يې د خپلې مينې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوړه او نيږدې څه نشته خو کله چې يوه نجلې په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وويل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه براس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان يې بياپه شعرونواولنډويو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروااوبو اورواخيست مينه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپين او شنه ټيکري راغوندشي چې ددوي دټيکريودرنګونوتيزوالی دومره تيز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ويونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وايي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تيزوي لکه داور تاو چې سړې سيزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بياهم هغه تاثيرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هيڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې تو پک زه يې مر مي يمه
په تورو غروکې يې ويشتم ورکه يې کړمه
****
ورشه د يار خبر دی واخله
چې بی د يدنه دی سا ته ليو نی شونه
****
ما ز ديگر چير ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه

په لنډيو کې انځورونه او تشبيهات

په ښتو لنډيو کې انځوړ يز کليمات ،تشبيهات او هم وزنه لغتونه په ډير هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډۍ مو جود فورم ورته يو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لښته خو ځو ينه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبيه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت بايد د يوي لښتی سره تشبيي نه شي ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کيفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبيه مانا ته ډير قوت ور ښی او که يو بل ماناوې تړاو ته يې ځير شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د يو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځايه نه ده ،چې د يار زلفي هم سړی ته د مينې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وايې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وايې
يک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډيو هر څومره وغږيږو ،نو د بس ټکۍ به پيدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قيمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(يواځی په پښتو پيرزو کړ يده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال يې په دی کې دی چې دا داولس خبرې دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلې دي ،ځکه نو داسی څوک به نه وې چې لنډۍ يې زده نه وې يايې نه پيژنې ،ځکه په لنډيو کې زياتره د ټو لنې حالات ، ټو لنيز ژوند ، او د چا پيريال په اړه مفا هيم رانغاړل کيږی ،حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمې خبره ده ، خو کله کله يا په اکثره ځا يونو کې ماماګان هم ددي صلا حيت لري چې نجلۍ دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خليک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کښې مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دادا خبر دی زړه دی چو ينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کليمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې يا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولري . خو د مينې جذبات بيا کله کله انسان ته دومره جرعت ورکړي . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنيز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ يږی
زما بې غوره ياره څه چې تر ينه ځونه

چې البته داحالت د ينې استعراق يا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر يږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد يديږی . خو په هر صورت ملامتيا ددي مي لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمينې نازولی حالت ته جنون وايې (نو چې د سړی مينه ديره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کيږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونيا ټول خواره او د معشيت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مينې نه قربان کړی . هغه د اختر و صيب خبره چې

سرو مال به درته دوه په ميدان کيږدم
کومه ورځ چې ستا د مينې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مينان هم ځان يو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښتانه په قربانې او ځان تيرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خيژوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بيا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر بانې يواځی او يواځی ددي مينې ته ورکوی . او خپل سپيڅلی روح د يوی سپيڅلی مينې قر بانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سر يې غرغري منلی دينه

په بای کې دومره وايم چې لنډيو ته زه دومره عقيده لرم چې که په پښتو کې هيڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډي وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وايې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پيرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د ګودر اومنګي انځور په لنډيو کې
اوبه دهر ګودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه
****
اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه
****
بيلتونه چيرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې پاتی شينه
****
پرګودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دې تورو اوبو اورواخيسته مينه

****

پلارېې دبر کلې ملک دې
لور يې د کوز کلي منګې راړکو ينه

****

په ګودر څه ټکه لو يدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړې
چې جنکې مې شوکوې سرکې مې ږد ينه

****

خوله به د خداې په رضا درکړم
منګې مې ولې ښوروې لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شريکه مينه نيسه ګودرونه

****

د کشمالو منجيله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه

زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه

مات کودړی

دګودر په غاړه پروت و مات کودړی
و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم
یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کودړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی

ډیر منگې دلته مات شوی لند بیان دی (۱)

په لنډ یو کې دگودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوړی دی

لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

****

اوبه دکوز گودر خوړی دی

زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

****

او به د کوز گودر خوړی دی

د لیو نی د خو بی کنگل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې گودر دی

د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

****

بیا به منگی ته گو تی نه کړم

مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی ګډوینه
****
پاس په ګودر ولاړی ګله
نصیب د چا يې او به زه در خيژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راښيزو نیولی دینه
****
پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر ګودر ګښي ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه
****
پر ګودر ننبه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له څمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګیږي
چې کشر ورو يې بدرګه ورسره ځینه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګیده
****
په لوی ګودر دی ځني پری ولي
په نری بادی يې وچوي مین دی کړمه
****
پیغله ګودر ته روانیږي
زړه يې منجله کړو پری منګی راوړی مینه
****
تاسي دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو تې ګذاره وینه
****
ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی دینه
****
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې وني کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ډکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دگودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پښي لرمه
****
دگودر هر بو تې داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دگودر هر بوتې دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر هر بوټی تازه ږې
هرمزد یگر پرې جو نې سترگې لگو ینه
****
دگودر هر مازد یگرې ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یگر سیل له راځینه
****
دمازد یگر اوبوله مه ځه
په گودر زانگی دکوډگرو تاویزونه
****
د مازد یگر گودر ته راشه
ما په منگی کې پراټې راوړی د ینه
****
د مازد یگر گودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه
****
د مازد یگر گودر له راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یگر گودره وران شې
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه
****
زلفی يې بيبا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه
****
سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه
****
سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه
****
شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه
****
شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه
****
شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال یې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه
****
شو مازد یګر ځان یې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه
****
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه
****
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سیهلۍ ورسره ځینه
****
که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه
****
ګودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه
****
ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر له ځمه را پسی را شه
ما په منگي کې پراتې را وړی د ینه
****
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
****
گودرته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
گودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
****
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
****
گودر له ځمه خو شحا لیږم
چي مي جانان کر لي لاره کې سره گلونه
****
گودر ته ځی په مخه راغلي
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه

****

گودر شو گرم مازد یگر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

****

گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه

****

گودر له ځم چې مانگی مات کړم
سپو بږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

****

گودرته ځی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

****

گودر له ځی او پښو ته گوري
پاچاهی لا رکې د خیال مه بږده قد مونه

****

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پیغلی زما په قبر وینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وي
منګي په سر ورله راځي جو نی سیلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیږی شني پاخې کټه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وي
مازد یګري پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کو ینه
****
ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وي
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وي
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندي ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یگر تل لری خاونده
چي ماز د یگر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیگر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مي دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې بنه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد يگر شی عاشقان ژاړی
چته له خياله منگی وړی په گودرونه

****

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې گودره گډ يدم اوبو به وړمه

د لنډيو په هکله د ليکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي

استاد حبيب الله رفيع

د پښتو لنډيو ژوند څلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډيو کې خندونکې ټوکې

محمود نظري

لنډۍ د گلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکيدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زيړ گلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند خښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنگ سترگې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه گلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې گلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنگ او د هرې څانگې خوځښت يې بېل آهنگ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال ښرگندويي او ښکارندويي يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم څنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په ګودر یا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سیالۍ کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځه مجبورېږي وړۍ له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځه مجبورېږي وړۍ له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو وړۍ تللۍ ښځه یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې وړۍ رانه تللۍ
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مينه رسوا شي نو بيا د مرگ استازی رارسېږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مړينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترڅنگ ځينې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه ديوه مليح او مظلومانه احتجاج په توگه کار اخلي او خپل ځښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د گلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو گوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيداکېدلو او د وگړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانگو وزنگوي، يوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګانې زنګوینه

لنډۍ یو سرتړلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د یوه خواږه ډیالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مینې رازونیاز په کې شوی او د ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

مینه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وایي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وایي :

بیا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په ختې زه په ګټې ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وایي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډيو ژوند څلورنيمو زرو کلونو ته رسيږي

هارون حکيمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه يې په بله ژبه کې ساری نه دی ليدل شوی، پښتو لنډۍ يو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بيت يې ۹ سپلابه او دويم ۱۳يې سپلابه دی، چې په ټوليز ډول ۲۲ سپلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډيو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبيب الله رفيع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته يې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکيمي: که لومړی د لنډيو د نامه په اړه راته ووايأست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځينو کې مصرۍ او په ځينو سيمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د يو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قيمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پيداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پيداشي چې يا يې نه وي زده او يايې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرايطو سره سم نومونه ايښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځينو خلکو تعبيرونه ترې کړي لکه يو تعبير يې دا دی چې لنډۍ يو لنډ شعري ټولګی دی، يعنې نهه سپلابه يې لومړۍ مصرۍ ده او ديارلس سپلابه يې دويمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ويشت سپلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. بل تعبير يې دا کړی چې لنډۍ د مار يو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی يعنې ډېر اغېزمن دی او د چيچ زهر يې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن يې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ويښوي او څپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبيرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري يعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا يې يوه معنا ده او بل مصرۍ يوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخيستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځينې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غريبۍ، غريبۍ په هغه وخت کې چې يو څوک مسافر شي، يا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غريبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثير څخه اخيستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ يو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره يوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه يو سر تړلی ځنځير دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې يو ښکلی مضمون ځايېږي او انسان ته يو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زيات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زيات ارزښت ورکوي.

حکيمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژيدۍ ډک يو ډول ژانر دی، ځکه چې له دريو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخيستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، يا لنډۍ چې له ماره اخيستل شوې يا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخيستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ يوازې يو تراژيدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعني له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعني غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعني دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګیله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماټیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سرتړلې ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سرتړلې ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړي، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشت سېلابه ده او هغه یا څوارلس سېلابه دي یا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرۍ یې یا اوه اوه سېلابه دي یا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولګی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړی لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سوری کړه حال مې ګوره

چې مبایل مې اوس آنتن نه ورکوینه

یا بله یوه وایي:

چې دې یارې په مسېجو شوه

له داسې مینې دې خپل ځان ډیلیټومه

د دغه ډول کلمو یا هم د نورو کلمو راوړل په لنډیو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځینې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډیو په څنګ کې یې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې یې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سایکل یا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډیو کې زیاتې لنډۍ شته چې د طالبانو، یا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

یا نور ژور ژور منطقي مسایل دي چې په لنډیو کې رانغښتل شوي دي، لیکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر یې په ولس کې ووایي او شاعر یې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته یې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږميه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښې دي.

یادا چې:

مازدیګرې دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مينه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازيګر دی نو وايي چې:

مازديګرى دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ريښتيا به شينه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کليمې يې نوې دي او ټولې بدلې شوې يوازې فکر يې را لېږدولی دی، ما وويل، چې هغه يو کس جوړوي، ليکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه يې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شيان ترې توږي، او خلک پکې ښکلې ښکلې لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځايونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکيمي: تاسې د څو لرغونو لنډيو يادونه وکړه د تاريخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځايه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهيسې ويل کېږي.

استاد: د لنډيو لرغنتوب د آريايي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاريخ کې يو عجيب ابتکاري کار کړی هغه وايي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، يوه تر تاريخ وړاندې دوره ده او يوه هم تاريخي دوره ده، ليکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، يوه تر تاريخ وړاندې دوره ده، يوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او يوه هم تاريخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ويدي سندرې دي، ويدي ورکې سندرې دي د آريانا ويجه په خاوره کې کابو څلورنيم پنځه زره کاله پخوا ويل شوې دي، بل د ريګوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریگویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او میندو سندرې ورپسې لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سېلابه دي، شمېر یې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه یې دوه ویشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستایي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سېلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه یې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریایي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځینې شیان یې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې یې حل کړي دي، او ساتلي یې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعنې خلورو خلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ خپېره راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډیو په غېږ کې لوی شوی یم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنی پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی یم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ویلي یا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې یو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به یې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به یې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لویې لویې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لویې لویې خبرې به مې لیدلې چې تر اوسه یې زما هغه تصویر په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډیو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم لیکلې، یوه لنډۍ چې هغه وخت ما لیکلې وه او بیا یې د ځینو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي یې وویشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما لیکلې وه او اوس یې د ځینو ځینو له خولو اورم، نو زه ویلي شم چې زه د لنډیو په غېږه کې رالوی شوی یم او له لنډیو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه یې هېڅ ټولګی ساری نه وینم، زه یې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وینم، نه دا چې زه پښتون یم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډیو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درویشتو سېلابونو کې یې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کیسه ده، ځوانانو ته زما توصیه داده چې د لنډیو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې یې کړي او ویې لیکي ځکه یو شمېر د لنډیو ټولګې چې خپرې شوې دي یو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بیا هم د اصلي او مصنوعي لنډیو تر منځ توپیر شته، داد ځوانو فولکلوریستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخیزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دودیزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بیانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشې مینه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وینې ځینه

ډېر داسې مسایل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بیانولای شي، دغه راز نور مسایل هم بې له وېرې او محدودیت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډيو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډېري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګې کې پراټې راوړې دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لويدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کرډۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د ښوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه

لنډۍ ځانګړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننګ په ښکاره توګه بیانوي.

چم ته انګرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانګړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته ګوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توګه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټې دې ګرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ ګرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه ګیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ یا ټپې هم لکه نور ټولنیز ادبیات د ټولنیزو ستونزو او فسادوتو یادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه یادوی

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منګی په لپو ډکو ینه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواریو ،عیبونو او فسادونو برملا کولو ته وایي چې په رمز ، کنایه اوناز ویل یا لیکل کیږي

یا په بله وینا:

ویلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نیوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لیږینه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لیږینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز ديوې ټولنې دوګړو هنرې تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه يې دټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنياتول دسړونشته
تول دپيسودی مسليان خانانوينه

څوانانوزوريه بزګری کړئ
سپينې پايڅې دزروڅلي ورانوينه

څواني دزرو روپواس دی
دبيلتانه پيټې چې وړي سوده به شينه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړې ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږی يانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تويوي چې ترخه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنی اړخ ګورې خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کېږ ته ورخېژه
دنجلۍ کېږ دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چی اوږه نه خوری بوئ ترې نه ځی
چی ياری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بیا هغه دی چې پر چا باندی بد وایي

چې پر زینه ختلی نه شي
نامردي ولې دې ګیبی پرتوګ کاونه

هزل د ویی‌پوهنې په اساس هغه شوخی ته وایي چې د جد(پند)ضد وی

پیزوان مې ستا په بریت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅي او بدي خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې څې خوله درکومه

پر ما دې کلی ګماني کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې څرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وایې چې د هغه ویل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وایه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړي
اوس دجستوپرځوکوځې چې پېغله یمه

بیابه زه تورکمیس ونه کړم
زمادسپیني سینې رنګ یې واړاونه

ټینګه مې مه نیسه په غېږ کې
تي مې واړه دي سږنۍ بالغه یمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خوندیې نه دی خپل قلنګ جاري کوینه

ځانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنیو خلکو لپاره هم ویل کیږی چې موخه یې یوازې خندا اوساتیري ده:

حلوا دشونډو راته کېږده
زه له پردېسی سترې راغلې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکليه ياره
پردی برستنې جګوې شمارې خالونه

يا هغه لنډۍ چي په کښي ټوکې شوی او موخه يې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخی وکړ
زه په توده برستن کې نيغه کيناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
مابښام مې مړ په خوب ليدې ووېرېدمه

څنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسايه مې دخولګی تمه لرينه

حسن دې ورځ په ورځ زياتيږي
زکات يې باسه چې نظرنه شې مينه

اخځليکونه

١-ټول افغان، لنډۍ

٢-ستانکزی،رفيع الله:خوست ويپاڼه

٣-مهر ويب پاڼه

۴- لنډۍ ، ويکی پيدا

۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ويب پاڼه

٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبياتو کی طنزونه ويب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډیر درســـــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1)
دلنډیو په ویړه لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځلیږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او ادیبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنیز،تاریخي او د نورو مضامینو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني اولس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مینځ ته راغلې او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیږدول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2)
دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندریزه ځانګړتیا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتیا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولی شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو دنورو بیلابیلو ځانګړتیاوو تر څنګ یوه هم داده چې لنډۍ په ډیر خواږه او ساده الفاظو ویل شوي او هر ډول مضامین او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کیږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شیبو کې دعام ولس له خوا زمزه کیږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غړونو ته ښکلا وربښي . په لنډیو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډیر ښکلي او هنرمندانه تشبیهات هم کار ول شوي دي دبیلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټې چې پاڼي پاڼي شینه

سورخي دمخ دې شغلې وکړې – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کمیس دې تور متې دې سپیني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وینه

لکه څرنګه چې وینو په پورتنیو لنډیو کې زړه له ګل او کټري یې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کمیس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبیه شوي دي.

په لنډیو کې ځیني داسي ښکلي او نادر بشبیهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې یا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډیره لږه کچه تر سترګو کیږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مری برګې برګې دینه

زلفي دې بیا پرمخ خورې کړې – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوخو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبیهاتو په لړکې یو هم ګلونه دي چې په ډیره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بیلابیلو برخو ،دطبیعت او چاپیریال طبیعي ښکلاوو او نورو سره تشبیه کړل شوي دي.

ګلونه که له یوې خوا څخه ښکلې خیرې او بنې لري او په طبیعي توګه دانسانانو پام ځان ته راړوي ،راز راز ګلونه بیلابیل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښیګڼې او نیکمرغی دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له یادولو او کارولو ،کرلو ،سیل او لیدلو څخه یو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتيا هم دګل نوم په يادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې خيره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپيدنه او دانځير دديدن ورک والي او ارمان سترګو ته درېږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګيرني او عقايد لري . دبيلګې په توګه زيرګل دجدايي علامه او سور ګل دمينتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقايسه کوي ،دجانان ديدن د انځير له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په ديدن او له ګل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کيداي شي دګلونو شمير له سلګونو څخه واوړي خو ځيني يې دخلکو تر مينځ ډير مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډيو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبيلګې په توګه له ځينو څخه يې په لاندې ډول يادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډيو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډير ياد شوي او ځانګړي ځاي لري .کيداي شي دګلاپ بې شميره ښيګڼې او رازونه ددې لامل ګرځيدلي وي تر څو په لنډيو کې يې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډيو کې دګلاپ دګل اصيل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي خيره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسيت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړيکې ډيرې ستايل شوي او يادې شوي دي او هم دښکلو تشبيهاتو په رامينځ ته کولو کې ورځيني کار اخيستل شوي دي ،لکه:

اصيل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مينه
اصيل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصيل ګل که بوي وم ډک دي باغونه
په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه
په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه
په وينو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدينه
خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه يې واړه بلبلان ثنا کوينه
دنجلي مړاوي مړاوي سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نيمو ورځو وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگې دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدې ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړې توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا ترې اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه څونډې هم ترينه برابريږي او دکوژدې دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونگ دبوټې دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څخه د ښه بوي او ښکلې بوټې په توگه په ځانگړې توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوې ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوی سوداگر دی – په سر باری کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلې خولې کړه دلونگو بوي ترې ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټې لونگ دي – پرې ليگيدلي دي دچتو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلې گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلې بوي د هر کس پام ځانته واړوي . کشمالي توربخني پاڼې او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پورې عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوې ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني کور راته معلوم دي – دبام په سر يې کشمالي کړلي دينه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن کومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالي يې نور سلام درته کوينه
يا دې په خوله کې کشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښکلى ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرګندونه کوي.

دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې ګلونه تر سترګو کيداى شي . په لنډيو کې دښکلو تشبيهاتو په ترڅ کې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالى د لاله يا غاټو ل له سره رنګ سره تشبيه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډيو کې:

زما په زړه کې مستي داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
که مې سرې شونډې در په ياد شوې – ګل دغاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ کړم – د يار دپاره به يې په غاړه ګرځومه
يا دلاله په ګل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په يادولو سره يې هر کس ته ديار سترګې ورياديږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډک ګلونه لري ،په ګلونو کې يې سپيني پاڼې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنى برخه کې يې زيړ رنګه جوړښت لري .دنرګس يو ډول ګلونه چې ډير لږ پيدا کيږي داسې بڼه لري چې پاڼې يې سپينې دي او منځنى جوړښت يې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه داسې ښکاريږي نو له همدې کبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډيو کې سترګې له نرګس سره تشبيه کړل شوي دي . ددې ترځنګ کله چې د شبنم څاڅکي دنرګس په ګل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکې بوى لرى . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يوائې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان وررژيدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو سمندر دومره ژور او ځپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازې له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – څولي مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترگو کې انځوریږي د بیلګې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنگ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننگۍ ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تـــــوئ شــــول او دښـــــمن تـــــه یـــــې د شرمــــــه ډکــــــه مـــــاتي ورکــــــړه.
لنډۍ لکه څنگه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړۍ کرښـه یـې تـر۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لـه پلـوه نيمګـړي دي . پـه لمـړۍ کرښـه کـې د موضـوع پيـل او پـــــه دوهمــــــه کرښـــــه کـــــې يــــې پايلـــــه يــــا هـــــدف معلـــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ' کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنډې جوړي شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنګارنـګ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې ځو بيلږې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلی يوه مرغۍ مې دوه ويشتلي دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديګر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکي ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پره ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غوابښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږی) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بايانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ ځخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږی *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړی *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارږو خوارږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د ياری ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما ګل د ګلاب کړې *** چې د اشنا په غېږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زیړو ګلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روژا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډیر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړي ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې تړینه
قلمه زر زر پرې چلیګه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلي *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې ترړلي دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنګ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانګړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډیرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي ګانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتنیز ساز او ځنې بیا غمګینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریوان دښتې خړوبه وي.
لکه څنګه مو چې وویل ډیرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږیې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنګ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوؤ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندۍ کړه وروسته د ټولو د مينې ور سندرغاړی رحيم شاه دا ساه پسې اوږده او ځانګې خواره کړه او په همدې کمپوزيې په اُردو کې چې (پهلې تو کبي کبي غم تا *** ابي هر پل مې تيري ياد ستاتي هې) د يو ښکلي موزيک سره ټپې وويلې چې دا وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان' ايران او تاجکستان پورې وغړول د هند نامتو سندرغاړي اُلتاف راجا هم ټپې زمزمه کړې او نورو دري او فارسي ژبو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتانه پکې اوسيږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه
دا اخيري مُصرۍ د دا وي *** اخير يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «« ځدراڼ »» سويړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د ببلتانه په سفر ځم ترې به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
ليلا په زړه راکړل د تورو گوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مين کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تياره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د يار در ته ودرېږمه

اباسين بيا په ځپو راغی
په سر يې راوړه سپينې خولې زېړ پېزوانونه

اباسين بيا ځپې ځپې دی
هره ځپه يې ورانوي د پگړۍ ولونه

اباسين راغی غاړې غاړې
په سر يې راوړه کشميري د خيال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه يې شين توب شته نه هغه خوند راکوينه

اټې اټې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپين شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
ځوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړينه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنگونه

اختر به بيا وطن ته راشي
زړگيه تللی جانان بېرته نه راځينه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سيلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاويزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوږۍ شته نه د غاړې تاويذونه

اختر په ورځ دې سينگار کړ
ځوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما ديار وعده اختر دی رابه شينه

اختر چې تېر شي بيا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځينه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لگوينه

اختر له تا سره ښايېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوينه

اختر نژدې دی روژه لاړه
ليلا به چاته سرې منگلې ښکاروينه

اختر نژدې دی ياره راشه
مبارکي به يو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سينه زانگي زيړ گلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپينه سينه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې میدانه
مسافر کډې باروي وطن له ځینه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا لیدلې دینه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنیا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوینه

اخر ته داسې درته وایم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخیري ورځ ده راته ګوره
بیا به د یو بل د لیدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وینو سره شول بالښتونه

اذان په څنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وینې تویومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پیدا به نشي که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لویه خدایه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بیا به وطن راپسې ګورې نه به یمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته یوازې پاتې شینه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړینه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې څوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پیسو ته ونیسي لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قیامت دی چې په ټولو قیامت شینه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړینه

آواز یې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوړې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوړې دي
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

اوبه دکوز گودر خوړې دي
زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه

اوبه دهر گودر خو ړې دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه

اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړگي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباکوچيانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښتروبادوهينه

باباگلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي ياره
لاړشه بابابانډې مې وکړه تاويذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه

بابوټيکس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټيکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځينه

بابوکره زموږ وطن دی
جندوله تاته سلامي راغلی يمه

باتی دټېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لويې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بې وړي ټولومه

باد د جنت پکې لگيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لگېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زمادياردزلفوبوی ماته راوړينه

باددخوتن دی راالوتی
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې گلابي مخ دې په سترگوووينمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمي ويښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغی
په وازه خوله به يې کوگل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وايه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځينه

باده په باد مې سلام وايه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځينه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وايه ګران زړګی څه حال لرينه

باده ديارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماويارته نه پرېږدينه

باده ديارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وايه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نيازه يارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک يې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوينه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووړې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دينه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږي مخ په پاڼوپټوينه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فريادکوي له باغه ځينه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل يې ګل دې ستاسلام کوينه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سينه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ ترلي دينه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړينه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سيل به کومه

باڼه دې مره دې ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوينه

باڼه دی ورو جګ کړه شيرينې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ينه

بدن درياب زړه مې ګودر دی
د غم ويلی پکې رګونه تللی دينه

برستن دې واغوسته ويده شوې
په زړه دې نشته د شرين جانان غمونه

بله ډيوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د ديدن راغلی يمه

بنګړو دې نيمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نيم ښکته کړه نيم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټي راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زمونږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نيمګړی نيت مې ژړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به پدې کلي رانشم
د کلي مينځ د لېونۍ ورسېدنه

بيا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونۍ ورسېدنه

بيا به ديار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بيا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی يمه

بيا به نرۍ جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله وليدمه

بيلتونه چيرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شينه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسۍ ته خېژوينه

بې وفا هله راته وايه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مينه

بېګا مې مړ په خوب ليدلی
سبا مې سرو شونډو پترې نيولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مينې يار مې در په در غواړې خيرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کيږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروينه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون يواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوينه

بېلتون يوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فرياد کوينه

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوينه

بېلتونه کور دې راته ښايه
د زور دې نه يم ننواتې به درځمه

بيا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوينه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړي زهبه وږي ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې ديارله څنګه نه جداکوينه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راڼېزونيولې دينه

پاس پراوږودې منګی مات شه
چې دسينې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شين لمرشرمنده شينه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصيب د چا يې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پيغلو جنګ شو
د سور سالو مير منې ما تې ګډوينه

پاس په ګودر ولاړه ګله
يا به دې راوړم يا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصيب د چا يې او به زه در خيژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوڅې د غمازانو ډکې دينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
پاس په اسمان کې ډزې وشوې
پاس په اسمان کې ستورې ښکاري
پاس په اسمان کې ستوری زه وای
پاس په اسمان کې ګرزهارشو
پاس په اسمان کې مرحباشوه
پاس په بلی کوترې راغلې
پاس په بنګله کې فریادخېژي
پاس په تیرااوره بارانه
پاس په سینه ځای راته جوړکه
پاس په کمره ولاړه ګله
پاس په کمره ولاړې زرکې
پاس په ګودرډېغلوجنګ شو
پاس په هواراشه جانانه
پاس د آسمان ستورو ته ګوره
پاس داسمان ستوروته ګوره
پاکه مولا که ته یې واخلې
پالنګ دسرونالی دزرو
پالنګ دیارسره ښه ښکاري
پام کوه واردې خطانه شي
پانسی دزلفوماته راکړه
پاولی دیخ سینه دې تخت دی
پتنګ په خاص څراغ مین دی
پتنګ خویوځل شهیدشوی
پتنګه خاورې دې په سرشوې
پتڼ په منځ دبازارراغی
پتڼ له شمعې په څنګ نه ځي
پتڼ له ما نه زده کړه وکړه
پتنه راشه که پرې سوځې

د ګودر لاري راڼیزو نیولی دینه
چاویل ملوک دی دبدری سلام ته ځینه
اشناویده دی مایې وکړل دیدنونه
نجلی وېده وای مایې وکړای دیدنونه
جینکی ژاړي کشمالې ړای وهینه
محمدوخوت داﷲ دیدارته ځینه
زه په پوړودیارپوښتنه ترې کومه
یارنځوران دي یامین ببل شوي دینه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شینه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوینه
نصیب دچاپې اوبه زه درخېژومه
بازمې رنځوردی له خولې وینې تویوینه
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوینه
داکوزې لارې بېلتانه نیولې دینه
په تا مې دومره دي د سپینې خولې پورونه
پرتامې دومره دي دسپینې خولې پورونه
سړی سړی نه دی په بند یې ناسته یمه
لیلادسروزروغنچه خوب په کوینه
نه مې خوښېږي دابې یاره پالنګونه
دګلوڅانګه دې پرسرولاړه یمه
زه بېلتانه په مرګ خوشاله کړم مینه
چې درنژدې شم زړه مې یخ لاندې کوینه
ښایسته خولمردی ځان پرې نه کبابوینه
افرین ماته چې مدام سوزم مینه
شموته جوړشوه په ښیښوکې مقامونه
شمعې مخ پټ کړویلې نه دې پېژنمه
زه به دیارله غمه ولې پرځنګ ځمه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځینه
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پېټ به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پېټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پېټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پېټ په پېټ وکړو دیدنونه

پېټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پېټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر ګودر څه بلا لګیږی
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه

پر ګودر ګنې ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه

پر ګودر نښه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرګودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اوړواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

پرېږده چې خر سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنګ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منګي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په ګناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند ګرېوان مې ګوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنګېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج ګله ننګرهار ته به درځمه

په بنګو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پټاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جګ کړلو ګدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لګیا شول
زړه تربنه ساتم پکي ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به نارې کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلې یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
تورې جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایۍ دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوخې به درنه ولې ببېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوخې درځنې کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه څه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د ملسۍ په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ږنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونی نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيږي زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کږه وږه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولی دې وويشتمه

په لښتې ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې ودې کړمه

په لوی ګودر دی ځنې پری ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرک به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشي
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دي نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوړلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښي دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

پيزوان په کورمه کې جوړيږي
د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه ګيله من يم
د ليلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دينه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نيمه پاچاهي وي
ورک ناويتوب شه چې دوه نيمې ورځې وينه

پيغله ګودر ته روانيږی
زړه يې منجله کړو پرى منګی راوړی مينه

تا به په سرو وينو کې پرېدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سړی مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بيغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وينه

تپه تياره ده نه دې وينم
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هديرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مينه

تردې پوړي ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکيداره ناسته يمه

تنور چې تود شي اخير سوړ شي
زړه چې مئين شي هميشه لمبې وهينه

تورو ته سپين خلک پيدا دي
ځکه د سترګو تور د سترګو مينځ کې دينه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دينه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه يم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئين کړه چې زما د خندا شينه

ته چې زما د يارۍ نه وې
زما ويده زړګی دې ولې ويښونه

ته چې زما قبر ته راشې
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه

ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراټی راوړی دينه

ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږی په اسانه ديدنونه

ته ماز ديګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې ګران دی
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه

ټکرې د ځان پسې راکاږې
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ټګې دې وکړه ټکه ياره
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وينه

ټنګه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ويشلی به خدای جوړ کړي
سترګو ويشتلی به رنځيږې مړ به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې دربانديې زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د يارانې سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
ميرات شې غمه په خندا دې تېرومه

ټيکری د ځان پسې راکاږي
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدينه

جانان مې ستوری د اسمان دی
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلي دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردی وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايۍ اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازديګر دی تېر به شينه

جانانه راشه دا دی وخت دی
پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړي
د زنکدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلی شې
ښکلی بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېری مې دربانديې
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوړ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړېنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنی د پلاره دی ویر یېږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډېر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مې سپاري
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مې روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوك له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددراندهٔ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه

چې خوينديې کښېني ورونه ستايي
چې ورونه کښېني خوينديې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوځه کې سره وړانديې وروسته شينه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي ببېګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شې
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چټه له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړي
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وي پښتون اوپښتونکړي
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

ځانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلي دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درځخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنگه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترگو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېزۍ گرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو گومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولگېدنه

خا ونده دا گناه مې معاف کړې
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم گلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې گل گلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې ځه نخرې کومه

خاورې د يار د کوځې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يگر کړ
په گودر جوړشو دمنگيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې گل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا گناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم گلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرگ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جنکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدينه

خاونده ما دگودر گل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانۍ ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نری نری باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته ناري کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګی ټوټی کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
ورې زما په زړه چرې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس ورمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کېږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوي یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډیږي
زه بې گودره گډېدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وایه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروینه شي

خندا کوې یاري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وینه

خود به یې زه د در ملنگ یم
چې سپینه خوله راته خیرات کې راکوینه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گني کرلي دینه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو یې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شینه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه یم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډېو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دینه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځینه

خوله د ملا د لور خوړه وي
د شکرانې چرگان یې ټول خوړلي وینه

خوله دې د تریو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځینه

خوله دې د سپینو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښینه

خوله مې غوښته ژبه یې راکړه
خدایه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگیه بیا به دې جانان یاد شوی وینه

د ډ

د اباسین څپې دې یوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مینې لیک دی وران به شینه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولې ولاړې دینه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه لیدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ایسار کړي پالنگ تش کور ته لیږینه

د تورو زلفو په ځنگل کې
یار په منگول کې گرځوم چې ورک به شینه

د تورو سترگو دیدن راکړه
راباندې جوړ کړه بیا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوينه

د ټپې وار دربانديې راغی
شفتل خورکه رنگ دې زېړ وتښتېدينه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دميني نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حيران يم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه

د جانان غم زما سايه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځينه

د جانان مرگ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولگاو نه

د جنازې بازو مې نيسه
چېرته به ما په راستې خوله درکړې وينه

د جنکو کاپرې سترگې
لوگی بهانه کړې ژړا يار پسې کوينه

د جنۍ څانگې وانگې ونه
ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه

د چا به شنې سترگې خوښيږي
څوک به په تورو سترگو ځان قربانوينه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترگو ډير ورک کړي دينه

د خولې مې تورې وينې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال ياري ده اوس به گډه وډه شينه

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

د ريبارانو ځای جنت دی
خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه

د ريبارانو ځای دوزخ دی
خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه

د زړگي سره ناچاري ده
مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وويستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه گودرونه

د سپينې خولې قيمت دې وايه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپينې خولې ياران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نيولی يمه

د سترگو جنگ دی ورته ټينگ شه
کاږه واږه باڼه په زړه ويشتل کوينه

د سور سالو مېرمن ته وايه
نور دې د ژوبلو زړگو نه اخلي ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظيفې سره مې گوتې تاووينه

د غرغرې ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوينه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه يوازې زنگېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه

د کشمالو منجیله وکړه
چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه

د ګلاب مینځ کې ګل وچیږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وینه

د ګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سیسۍ چې په کمر ولاړه وینه

د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه

د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

د مړوند خوب چې چا لیدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه

د مساپر یار زنکدن دی
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د یار ډله وروستۍ ده رابه شینه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه لیدای غمونه

د ملنګۍ کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار یې جوړ کړو
لنډی بازار یې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښایه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نیمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کیناستمه

د نیمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه

د وطن تیګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بي وفایي خو د هر ښکلي عادت وینه

د یار یوه شوه زما بله
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه

دا اوسني زلمي د څه دي
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرګو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته ګورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړې مازديګر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينګ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوې تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ړدم تا يادومه

دا ستا په سترګو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوګند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منګولې نرۍ غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی ګرځه
په چم کې ګرځه چې ډاډه دربانديې يمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دې تورې سترګې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروې سترګې ړدې خالونه

داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسرې منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې ګودر غاړې ته ګوره
نرۍ لوګۍ دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به يو ځای ګرځېدمه

دريغه چې زه ديارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دګودر خواکې ونې کيږده
چې شا ليلا منګۍ په سيورې ډکو ينه

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکې ولاړې دينه

دګودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دګودر غاړه پرې ښايسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دګودر غاړه دې اغزې کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پڼې لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسم   زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
دگودر غاړه ورته نیسه   دجنلی خوی دمر غاوی دی رابه شینه
دگودر غاړه ورته نیسه   لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
دگودر غاړه یې ناغه کړه   زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه
دگودر هر بو ټی دارو دی   چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه
دگودر هر بو ټی داروده   چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه
دگودر هر بوټی تازه دی   هرمازد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
دگودر هر بوټی دارودی   جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
دگودر هر مازد یګری ښه وې   چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
دمازد یګر اوبوله مه ځه   په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
دمینې دغه نښانې دي   دیوهٔ زړګي نه بل ته لاره تللي وینه
دونیا د یار له سره ځار کړه   دونیا به تل وي یاران کله کله وینه
دې پورې کلي کې مین شوم   ملک یې څوک دی ننواتې ورلیږمه
ډولی یې ودروه غمازه   چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه
ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله   سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه
ډیوې مې بلې په مزار کړه   چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غپیږه سپیه   ستا د میرمنې په سلا راغلی یمه
راځه چې دواړه ټال کې کېنو   ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنګوونه
راځه چې دواړه سره یو شو   زما ستا څوک دي چې مونږ پخلا کوینه
راځه چې دواړه وطن پریږدو   وروستی خبرې به سپین ږیري جوړوینه
راشه اینه دسمال دې واخله   نه دې یاري کړم نه دې نښې ګرځومه
راشه په زړه مې ګوتې کېده   چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه
راشه په زړه مې ګوتې کېده   یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه
راشه په سترګو کې مې خوب شه   زه شوګیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په څنګ کې کېنه
چې درته ووایم د سوي زړه حالونه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببرته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه

رامعلومیږي یار مې بایلود
د بېلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې دړې وړې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه

رنګ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنګ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنګ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه

ریبار مې ډېر ګرندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړګي ته ډیرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړګیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه

زړګیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړګیه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
جانان په غېږ خلکو ځان حسابوینه

زړګیه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه یې له ګړنګ دې غور ځومه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړګیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړګیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړګیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړګیه هلته پاتې کیږې
چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه

زړګی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړي دپردی ښنګل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی
چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دوړانې کلا برج دی
د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې رګګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفې یې ببیا پر مخ خورې کړې
د ماز د یګر ګودر له څی ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولۍ په شا خوړلي وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنګي سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې
نرۍ یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتې کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوینه

زما دې زړۍ شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړي دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
یا یې رنګ زیړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی ځنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکې غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خيږم
باد به پوښتم چې يار مې څه ويلی دينه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وينې ځينه

سپوږميه سر وهه راخيژه
يار مې د ګلو لو کوي ګوتې ريبينه

سپوږمۍ به ډېره شي حيرانه
چې شين خالی زلفې په شا راواړوينه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سيند ګډېږي غرق به شينه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپين مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځينه

ستا به ګيله له ما نه کيږي
ماته ګېلې له بېلتانه ولاړې دينه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو
د زړه په وينو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقيبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د ديدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په يو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګيلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شينه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښايست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پيښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه ياره
دونيا هوښياره ده رسوا نشو مينه

سترګې خو تا ورکړې خدايه
کنجک بانه يې په زرګر جوړ کړي دينه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د يارۍ ويلي دينه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوينه

سترګو دې بيا ناغې پيدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرينه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښايه د ښنو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدايه
کنجک بانه يې په زرګر جوړ کړي دينه

سترګې دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غروه یاره
اوږکي بازان دي غتې سترګې خوښوینه

سترګې دیدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پټري نیولي وینه

سترګې دي تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دینه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوینه

سترګې مې اوباسئ لایق یم
چې بې وفا ته غړېدې مین یې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې تورووینه

سترګی هوسی صراحی غاړه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د یارۍ سوي داغونه

سر لاندې غتّه تیګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وینه

سورت یاسین راباندې وایه
په ما خولې د زنکدن راغلي دینه

سورت یاسین راباندې وایه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال یې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پیري ولاړی دینه

شاه دګودره روانیږه
زما نر یړی د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانیږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه یې خالونه

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
په اردلی کې سیهلی ورسره ځینه

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد یګر ځان یې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه

شونډې به یې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سوری پرې اوړی ژمی وینه

شونډې به یې ولې پستې نه وې
مور یې د زېړې غوا غوړي ورکړې دینه

شونډې شربت کړه ماته یې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تری به شمه

ښه ده چې ته له خیره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مینه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غتې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځینه

ښه دی چې ستا د یارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدایي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه څنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځاریږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځاریږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي تړه پندونه

قبر مې څنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شې
کابل کې شته دی ښتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننی زماني یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډی ناست وي وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې څار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانی ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودرېږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوڅه کې ژاړي په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگی ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولي په تابه گوته ږدینه

که څوک باچا د زماني شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه

که د ځوانی دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه واى
ما به جانان په تول د سرو اخيستى ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
ګرانه وطنه جنګى به دې ګټينه

که د يدن کړى ګودر ته راشه
زه به منګى په لپو ورو،ورو ډکومه

که ديدن غواړې راته ګوره
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه

که ديدن کړي تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه يوازې ناسته يمه

که دې خندلي راته نه واى
غريب سړى وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دى زما ديدن ياد يږى
د ګودر غاړه اجاره واخله مينه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترګو ليدلى جانان کله هېروينه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مين زړه مې توبې نه قبلوينه

که سړنى اوړى خداى وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ويلي دينه

که سلام غواړې خط به درشي
که ديدن غواړې خداى ته پورته کړه لاسونه

که لېونى يې زما خوښ يې
خلک ياري د لېونو سره کوينه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنګى کله مرور پخلا کوينه

که مساپر شي بيا به راشي
د تورو خاورو مساپر کله راځينه

که ملامت يم ما دې مړ کړي
چې بې ګناه يم سر مې ولې غوڅوينه

که مور او پلار دې خداى رضا کړل
د ماما ګانو به دې زنې ونيسمه

که مې نصيب د بدو نه واى
په شين چمن به مې منګى نه ماتېدنه

ګلاب د اصله شهزاده دى
رامبېل چامبېل يې نوکران نيولي دينه

ګلونه ډير درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

ګوتې قلم ته په ژړا شوې
ليک به باقي وي مورړ به تورې خاورې يونه

ګودر ته ځم راپسې راشه
ما په منګي کې پراتې راوړې دينه

ګودر ته دواړه خويندې راغلې
مشره ويشل کړي کشه غشي ورکوينه

ګوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوړ زړه ازارونه

ګيلې به ډېرې ورته وکړم
که مې يو ځل د سور پالنګ ملګرى شينه

ګل مې د لاسه اوبو درووړ ه
په غم شر يکه لا ليه نيسه ګودرونه

ګودر پاچا منګى وزير دى
وزير هميشه د خپل پاچا سلام کو ينه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګى جنګى زما په قبر ږد ينه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړى
چې مات منګى پيغلى زما په قبر وينه

ګودر ته ځم را پسى را شه
يوه شيبه به دى په شه زړه وو ينمه

گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځی په مخه راغلې
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
گودر د غدونو څه کم نه دی
گودر دی عمر له اباد وې
گودر دی عمر له ودان وې
گودر شو گرم مازد یگر دی
گودر کې سری لمبی شوی پورته
گودر له ځم چې اوبه راوړم
گودر له ځم چې مانگی مات کړم
گودر له ځمه خو شحا لیږم
گودر له ځمه را پسی را شه
گودر له ځی او پښو ته گوري
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گودرته ځم راپسی راشه
گودرته څی ناوخته کیږی
گودرته راغلی برابره
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودره بخت دی غلبه دی
گودره ټول درته لو گی شم
گور له ځم را پسی راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
له مانه ولې گیله من یې

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد یگري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه
په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
ما په منگې کې پراټي را وړی د ینه
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
منگي په سر ورله راځی جو نی سیلونه
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبایې اور یې بلیږي دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تېښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپی په سر ګڼله
د جنګو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یګر تل لرى خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نرى ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلي دینه

ما له مې وړى زړګی راکړه
زه وم نادانه په یارۍ نه پوهېدمه

ما له وړوکي ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلي راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنګوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نېټې نشته مرګونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما یې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وینه

ما یې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګې یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوڅه کې ښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانۍ ویر پکې کومه

مازدیګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه

مازدیګر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازدیګرى دی سوال قبلیږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیګرى دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکي راکړئ عالله
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسېدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې ځونډې ورک شوي دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوڅه يوسئ
چې د نجلۍ د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خويندې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافرۍ خوړليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافرۍ نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جېب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې ښکل کړي بيا دې غېږ ته خېږوينه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منګی په لپو ډکو ينه

منګي يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانۍ منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې بری کيږی د يدنونه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کره وکړه زوړ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري کوچیانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهینه

موري کوچیانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستي به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ توپك مې راکړه
په مامینه جینۍ بل ته ورکوینه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

مین زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مینه په تګ راتګ زیاتیږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیږي
کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غریبۍ وژلي دینه

مینه کې هر څه هر څه کیږي
په تا یوه خبره راغله هېر دې کړمه

مینې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به یې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کږه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کږه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړي ورکړې دینه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
یار یې نیستمن دی په ژړا له ملکه ځینه

نجلۍ وړه د یارۍ نه ده
کم عقله مور یې ورته سترګې توروینه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پیکی په خاورو ږدینه

نرۍ نرۍ لوګی ترې خیږي
د چا په نوې یارۍ اور ولګېدنه

نړۍ مریح ته رسیدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وینمه

نصیب مې خپل دی رارسیږي
موري زما په نصیب مه کوه جنګونه

نصیبه وسوزې ایره شي
تندیه مات شې تاکې څه لیکلي دینه

نن خو مې ډیر یادیږې یاره
خدای دې ناڅاپه چیرته راوله مینه

نن د ګودر په لاره مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوینه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مینه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شینه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وگورمه

وخت د ځوانې مې نيمه خوا شو
يار بې وفا شو ارمانې به گودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزيږم
تاو کړي غشي مې د غم خوږلي دينه

ودې ويشتم پورته دې نه کړم
خلک ويشتلی مرغۍ ژر پورته کوينه

وربل يې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې يې پولې ورانوينه

ورشه د يار خبر دې واخله
چې بې ديدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي ياري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وينويې ساتم ترڅوچې يمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وايم چې نيسی اخيستی يمه

ولاړه اوسه چې دې وينمه
چا دې صفت راته کوو راغلی يمه

ولې دې سر په زنگنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې يې مينه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ويلي دينه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد يگر گودر له ځينه

هر کله راشې د يار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

هر مازد يگردی لوی اختر دی
گودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې ياد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لگېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر گودر له ځمه

يا خو زما په زړه تياره ده
يا خو په ټوله دونيا پرېوتل گردونه

يا خو زما نصيب خراب دی
يا خو به ټولې ياراني دغسې وينه

يار مې په اوم کې زه اتم کې
يو کال به پاتې شم چې دواړه يو ځای شونه

يار مې په شنو سترگو مين دی
زه به دا تورې سترگې چېرته بدلومه

يار مې هندو زه مسلمان يم
د يار لپاره درمسال جارو کومه

ياره زموږکلي ته راشه
يوڅه په جيب کې ستالپاره گرځومه

ياري په تور او په سپين نه ده
دا معشوقې خو غنمرنگې خوند کوينه

ياري په تور او په سپين نه ده
زړه چې مين شي تور او سپين نه پېژنينه

ياري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

ياري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس يې چې لنډه پرې کوې ژړا راځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياري د دنګې نجلۍ خوند کړي
ياري د زور خبره نه ده
ياري د شنې لښتې ګوزار دی
ياري دې ټوله د ټګۍ وه
ياري دې نه کوم ډاريږم
ياري دې نه وه خوب ليدل و
يم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
يو اخيري مصره دې داوي
يو ځلې بيا په دې لار راشه
يو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
يو خو دې غونډه منډه خوله ده
يو دې غريب پيدا کړم خدايه
يو زخم نه دی چې به جوړ شي
يو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
يو وارې ټينګه غېږه راکړه
يوازې خدای به پرې خبر وي
يوازې ژوند مې په کار نه دی

د پلو لاندې سرې غلی تېروينه
که زړه دې نه وي بيا دې نه مجبورومه
چې چا خوړلی رنګ يې ځای ته نه راځينه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه
د لرې لرې ننداره دې به دې کومه
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه
اخر يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه
لار يې صحي کړه په غضب ککړه شومه
بل دې خبرې په کنده تللي دينه
بل دې مين په کبرجنې نجلۍ کړمه
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه
د وصال تږی يم اوبه بهانه کومه
بيا دې دا دا له توره ورکړه چې راځينه
د خندا ډکه خوله به چيرته ناسته وينه
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالي هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.

http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتياوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library